

GOO special 'Hoe beschermen we onze drinkwaterbronnen bij ruimtelijke ontwikkelingen en risicovolle activiteiten?'

(17 september 2025)

NAZENDING: Beantwoording van de vragen die zijn gesteld in de cases waar de deelnemers tijdens de special (in break out rooms) mee aan de slag zijn gegaan. De antwoorden zijn weergegeven met rode tekst.

Casus A: Ruimtelijke ordening: Locatiekeuze en inrichtingsplan

Situatie:

De voorgenomen bouwlocatie voor een nieuwe woonwijk ligt in een koude-warmte-opslagvrije zone. Hier geldt niet de instructieregel voor ruimtelijke ordening die in grondwaterbeschermingsgebieden geldt en waarover Guido heeft verteld; nieuwe functies en activiteiten mogen geen groter risico vormen voor het grondwater. Wel moet hier in het kader van de zorgplicht, het grondwater voor drinkwater worden beschermd. En geldt in diezelfde strekking wel de algemene instructieregel van artikel 5.1 van de Omgevingsverordening Gelderland, dat de gemeente bij het toedelen van functies aan locatie in een omgevingsplan betreffende beschermingsgebieden in acht neemt. Zie in dit verband ook het document 'Overzicht provinciale betrokkenheid bij ruimtelijke initiatieven'.

A1. Vragen over de locatiekeuze:

- Zoek aan de hand van het kaartje met de beschermingsgebieden een locatie die minder risico veroorzaakt voor het grondwater dat wordt gebruikt voor de productie van drinkwater.

Dit is een lastige vraag omdat geen gegevens zijn meegeleverd over bodemopbouw en grondwaterstroming welke hierbij een rol zouden kunnen spelen. Maar globaal gezegd zouden locaties verderaf gelegen van de grens van het grondwaterbeschermingsgebied (25 jaars-zone) de voorkeur hebben. Dus het liefst buiten de boringsvrije zone (gebied tussen de leedjes en de Schuytgraaf). Als dit niet mogelijk is nabij de buitengrens van de KWO-vrije zone (ten noorden van het sportterrein en de conservenfabriek en ten zuiden van de vogelbuurt of aan de noordwestzijde van Driel langs de Drielse Rijndijk), Daarna pas op de grens van het grondwaterbeschermingsgebied (bijvoorbeeld locatie verlengde Rijnstraat, enz.). Andere landschappelijke en ruimtelijke belangen zullen de keuze voor locaties echter vaak beperken, waardoor een locatiekeuze zoals in deze casus aan de orde in dat verband toch een meest logische keuze kan zijn. Niettemin zal het drinkwaterbelang moeten zijn afgewogen, ook ten aanzien van het vervolg met betrekking tot de inrichting van het plan.

- Projectontwikkelaars komen vaak met een globaal uitgewerkt plan bij de gemeente. Als het plan past binnen een functie kan de gemeente niet zoveel meer doen. Hoe kan de gemeente via het Omgevingsplan al eerder rekening houden met het drinkwaterbelang bij het aanwijzen van functies;

In het omgevingsplan zouden regels kunnen worden gesteld op grond waarvan bij de nadere inrichting rekening moet worden gehouden met de kwaliteit van het grondwater gelet op het drinkwaterbelang.

- Welk soort zorgplicht is van toepassing bij het behandelen van deze casus en waarom?

De zorgplicht op grond van de Drinkwaterwet is hier van toepassing. Het gaat hier om een locatiekeuze en planvorming, nog niet om concrete activiteiten die worden verricht. De

betrokken overheid is verplicht om aan deze zorgplicht te voldoen en deze beperkt zich niet tot de grenzen van de verschillende beschermingsgebieden voor het grondwater.

Ondersteunend materiaal:

Zie: Kaart grondwaterwinning Fikkersdries

A2. Vragen over het inrichtingsplan: ruimtelijke keuzes

Als de nieuwbouwlocatie voor de woonwijk toch dichtbij het grondwaterbeschermingsgebied komt te liggen dan kan bij de inrichting van de locatie rekening worden gehouden met het grondwaterbelang. Bijvoorbeeld bij:

- Aantal woningen
  - Soort woningen
  - Aantal bewoners
  - Groen in de wijk
  - Riolering
  - Afwatering van wegen en parkeerplaatsen
  - Locatie toegangswegen
  - Bodemenergiesystemen, deze zijn in kwo-vrije zone verboden
- Wat is een optimale inrichting van de nieuwbouwlocatie gelet op het belang van het grondwater voor drinkwater;

Zo laag mogelijk aantal woningen en aantal bewoners vermindert het risico op vervuiling. Minder aantal woningen hebben minder rioolaansluitingen die kunnen lekken, minder tuinen waar chemische middelen gebruikt kunnen worden, minder auto's die gewassen en onderhouden worden op de oprit, minder huisdieren met vlooiënbanden etcetera. Bij toepassen van lichtere minder hoge woningen zijn de funderingen ook minder omvangrijk zodat de onderliggende bodemlagen minder worden aangetast. Gebruik indien noodzakelijk grondverdringende gladde palen zonder verbrede voet of in de grond gevormde palen met een hulpbuis die niet plaatselijk verbreed is.

Voor daken geldt: liever geen zink en lood of bitumen toepassen.

Bij minder woningen is er ruimte voor meer groen. Dit is een extensiever grondgebruik. Bij meer openbare ruimte zou ook water van daken en of wegen via een zuiveringspassage (in het groen) aan het grondwater kunnen worden toegevoegd als een gescheiden rioleringsstelsel wordt toegepast. Parkeren op grasbetontegels waarbij water rechtstreeks de bodem in zakt zonder zuiveringspassage is niet aan te raden.

- Welk soort zorgplicht is van toepassing bij het behandelen van deze casus en waarom?

In eerste instantie is ook hier de zorgplicht van de Drinkwaterwet van toepassing. Het gaat hier om ruimtelijke keuzes en planvorming. Bij de uitoefening van haar bevoegdheden in het kader van de ruimtelijke ordening moet de betrokken overheid verplicht voldoen aan deze zorgplicht. Deze zorgplicht beperkt zich niet tot de grenzen van de verschillende beschermingsgebieden voor het grondwater.

Wanneer verder wordt gekeken naar de daadwerkelijke realisatie van het plan en de inrichting wordt het ook noodzakelijk om te kijken naar de benodigde activiteiten die hiervoor moeten worden verricht. En dan is ook de specifieke zorgplicht van de Omgevingsverordening Gelderland van toepassing (voor grondwaterbedreigende activiteiten). In casu ligt de locatie namelijk in een aangewezen beschermingsgebied voor het grondwater (een koude-warmte-opslagvrije zone). Dus gelden er rechtstreeks werkende

regels voor specifieke grondwaterbedreigende activiteiten en de specifieke zorgplicht in het algemeen. Dat betekent onder meer dat rekening moet worden gehouden met een verbod op bodemenergiesystemen en beperkingen voor grondwerkzaamheden en boringen. Dit kan vooruitlopend daarop van invloed zijn op het inrichtingsplan.

Ondersteunend materiaal:

- Zie 3 kaartjes Verlengde Rijnstraat Driel;
  1. Differentiatie en watercompensatie = woningen en verharding,
  2. Parkeren,
  3. verkeer en inrichting
- Scoretabel.

Casus B: Inrichtingsplan en milieuhygiënische keuzes

Situatie

De voorgenomen bouwlocatie voor een nieuwe woonwijk ligt in een koude-warmte-opslagvrije zone. Hier geldt niet de instructieregel voor ruimtelijke ordening die in grondwaterbeschermingsgebieden geldt en waarover Guido heeft verteld; nieuwe functies en activiteiten mogen geen groter risico vormen voor het grondwater. Wel moet hier in het kader van de zorgplicht, het grondwater voor drinkwater worden beschermd.

Vragen over inrichting via milieuhygiënische keuzes

Hou in de koude-warmte-opslagvrije zone rekening met de zorgplicht voor de drinkwaterbronnen omdat de locatie heel dichtbij een grondwaterbeschermingsgebied ligt. Hiermee kan rekening worden gehouden bij de volgende activiteiten:

- Afkoppelen van hemelwater
  - Materiaalgebruik
  - Gebruik heipalen
  - Bestrijdingsmiddelen
  - Impregneermiddelen
  - Sleutelen aan voertuigen
  - Buiten klussen
  - Pompputten voor grondwater (doorboren van scheidende lagen is verboden)
  - Bodemenergiesystemen (in kwo-vrije zone is bodemenergie verboden)
- Hoe kunnen, voor het grondwaterbeschermingsgebied, de risico's van de activiteiten worden verlaagd?;

De gemeente kan er voor zorgen dat in de koopakte een regel wordt opgenomen dat het op opritten niet is toegestaan om onderhoud aan auto's en het wassen ervan plaats te laten vinden, dat het gebruik van bestrijdingsmiddelen verboden is, etcetera.

Ook past het bij de zorgplicht van de gemeente om te voorkomen dat er wordt afgekoppeld zonder reinigingsvoorziening, op de juiste wijze wordt gefundeerd en dat de bodem zo min mogelijk wordt aangetast met heipalen zie onder A.

- Welk soort zorgplicht is van toepassing bij het behandelen van deze casus en waarom?

Voor de betrokken overheid is in eerste instantie de zorgplicht van de Drinkwaterwet van toepassing. Bij de uitoefening van haar bevoegdheden, van welke aard dan ook, moet de

betrokken overheid verplicht voldoen aan deze zorgplicht. Deze zorgplicht beperkt zich niet tot de grenzen van de verschillende beschermingsgebieden voor het grondwater.

Voor zover het gaat om het daadwerkelijk verrichten van (grondwaterbedreigende) activiteiten is de specifieke zorgplicht van de Omgevingsverordening Gelderland van toepassing. In casu ligt de locatie namelijk in een aangewezen beschermingsgebied voor het grondwater (een koude-warmte-opslagvrije zone). Dus gelden er rechtstreeks werkende regels voor specifieke grondwaterbedreigende activiteiten en de specifieke zorgplicht in het algemeen. Dat betekent onder meer dat rekening moet worden gehouden met een verbod op bodemenergiesystemen, beperkingen voor grondwerkzaamheden en boringen en het gebruik van schadelijke stoffen. Deze regels gelden voor eenieder die de activiteit verricht.

[Voor locaties gelegen (net) buiten een beschermingsgebied is in dit verband de zorgplicht van de Omgevingswet van toepassing. Inclusief een algemeen verbod om een activiteit te verrichten als daardoor direct of indirect stoffen of warmte in water of bodem wordt gebracht, waardoor aanzienlijke schade aan de kwaliteit van water of bodem ontstaat of dreigt te ontstaan.]

Ondersteunend materiaal:

Zie:

- Kaartje grondwaterwinning Fikkersdries
- 3 kaartjes Verlengde Rijnstraat Driel;
  - o 1. Differentiatie en watercompensatie = woningen en verharding,
  - o 2. Parkeren,
  - o 3. verkeer en inrichting
- Scoretabel